

W. W. W. n. L.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱԶՄՈՒԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

մանրամասնութիւններն այս ուղղով

թեան Լիկ խօսքով, գիտական-վաճառականութիւնը գոյութիւն չունի Հայաստանի մէջ, իբր հետեանք առեւտրական վարժարաններու չգոյութեան:

Մեր կրկնակ եզրակացութիւններէն՝ ճանաչելու և մեծ տնտեսական փոփոխութիւններ, մասնաւոր վաճառական գաւազաններ, թող չի կարծեն թէ ամէն բան կառավարութեան կ'իյնայ և մեզի կը մընայ, ձեռքերնիս ծալած սպասել տպագրայ երկաթագործներու հրաշագործ սուլումին և առեւտրական վարժարաններու հաստատութիւն: Բնաւ:

Իրաւ է թէ այս երկու պէտքերուն ալ նիւնական գոհացումը՝ կառավարութեան կը պատկանի: Բայց կան անմիջական կարելիութիւններ, գէթ աստիճան մը բարեշրջելու համար Հայաստանի լճացած վաճառականութիւնը, և այդ կարելիութիւնները կրնան իրագործուիլ՝ անհատական-խմբական նախաձեռնութիւններով: Ժողովուրդը՝ հետադիմութեամբ հանդերձ իր վերադարձ պէտքերուն գոհացումը՝ անտեսելու չէ բնաւ իր իսկ սեփական ուժերէն կախում ունեցող, գէթ մասնակի նախաձեռնութիւնները: Օտ. Սահյ. հոգաւորական ի վեր, խմբակցութիւնները, ընկերակցութիւնները, քիւլակները ողորդեցին ամէն կողմ: Ուր մնացին վաճառականներու խմբակներ, Զարմանալի և ցուպի չէ այս: Յաւալի՝ մասնաւոր անոր համար, որ այս պակասը անգամ մ'ալ երևան կը բերէ մեր ազգային նկարագրին մէջ իբրև արտաւոր երակ՝ արմատաւոր վրայ եղող ընդհանուր հակումը՝ դէպի վերացականութիւնը: Դէպի վերացը: Սոսքի նուիրուած քիւլակները անթիւ են՝ ամէն կողմ: Ուր են «գործ»ի ներդրումները...

Հարկ կ'ա՞յ մանրամասնելու, թէ ի՞նչ մեծ օրհնութիւններ պիտի դառնային Առեւտրական քիւլակները՝ Հայաստանի նահանգներուն մէջ: Ասոնց մէջ տեղի ունենալիք չփոփոխելով՝ առեւտրական գաւազանը դասակարգելու միջև միութեան գիծ մը պիտի հաստատէին, գաղափարի փոխանակութիւնները, խորհրդակցութիւնները, տրուելիք որոշումները և ասոնց միահամուռ գործադրումը՝ խորապէս պիտի բարեշրջէին մեր առեւտրական անդր-շրջաններէն բարձրը: Զուտ վաճառաւորական գիտական գիտքերով կազմուած համաստ մատենադարաններ ալ յորակցելով այդ քիւլակներուն, պարբերական ընթերցումներու, ուսումնասիրութեանց ու բանախօսութեանց համար, այլևս ակներև կ'ըլլայ, թէ ասոնք, տակաւ բարգաւաճելով, կրնային դառնալ, գէթ մասնակիօրէն, մէկ-մէկ առեւտրական զարթոյց՝ իւրաքանչիւր միջավայրի համար:

Որ և է ժողովուրդի գոյութեան և բարգաւաճման գլխաւոր թանկանքն եղող երկրագործութիւնն ու վաճառականութիւնը հաւասարապէս արգահատելի վիճակ ունին՝ Հայաստանի մէջ, իրենց միջոցներով, գործիքներով ու մէթոտներով, —բոլորովին նահապետական և անբաւական: Այս սրտաճմիր իրողութեան և իր ո՞չ նուազ սրտաճմիր հետեանքներուն հանդէպ, որոնց ներքե կը հեծն համայնք-

ները, մենք, իբրև մէկը, որ խօսքէն աւելի գործին մէջ կը փնտէր դարձանք՝ այս աղաղակով աղետաբերութիւն, սրտանց կը ծափահարենք հոյակապ հայուն վեհմ. Պողոս փաշա Նուպարի մեծագործ նախաձեռնութեամբ բեղմնաւորուած Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, որ գործնականօրէն կը սատարէ տնտեսական հիւսիս Հայութեան վերակազմութեան հիւսիս գործին և միևնոյն ատեն, իր ճիշդ Պաշտօնաթիւրքին միջոցաւ նոյնքան գործնական թելադրանքներ կ'ընծայէ հանրութեան, գիւղատնտեսական-երկրագործական տնտեսութեան շուրջ: Հաճախով կը տեսնուի թէ լուրջ հետաքրքրութիւն մը սկսած է գէթ արթննալ ժողովուրդին մէջ, այս կարգի տնտեսական ծանօթութեանց շուրջ: Ասիկա բարեշրջան երևոյթ մ'է, որուն աւելի մղում տրուելով, կարելի պիտի լինի թէ՛ առաջ նորոգել տնտեսական կիանքն ու բարձրը և թէ՛ վերջապէս հակազդել մեր ցեղային նկարագրին մէջ բոյն գրած վերացական-գաւազանային տրամադրութեանց, որոնք այնքան դառն հակապատկեր մը կը կազմեն՝ հանդէպ հայութիւնը չընկալող իրական աղետներու, նոյնքան իրական դարձանի կարօտ, տնտեսական-կըրթական լուրջ ուղղութեամբ:

Փափաքելի է որ, իբրև անխուսափելի լրացում ցիւլ յայտնային, —վաճառաւորական բաժին մ'ալ յատկացուէր, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան սիրտուն Պաշտօնաթիւրքին մէջ, որ՝ նոյնքան մատչելի տնտեսաւորումներով, առեւտրական սկզբունքներու և մեթոտներու ամփոփումն ընծայուէր պարբերաբար հանրութեան, որ ո՞չ նուազ պիտի օգտուէր բնականաբար՝ այսպիսի ծանօթութիւններէ ևս:

Կարին Լիւիս ՍՐԱՊԵԱՆ

Ազգային Անճոխութիւն

Բարեկիցատակ Նազարէթ էֆ. Պաքըր ճիւղի կտակաւ վարժակիցութեան պատրաստուելու համար, Բարեկից մօտ Սէն-ժէն-Մէնի վարժակիցութեանը զրկուած երեք օրիորդները, Նուարդ Բէսիմեան, Հայկաւուշ Հէլալապետեան և Բեքրոնէ Պատրիկեան Սէն-ժէն-Մէնի նամակ մը գրելով Առաջնորդ Ս. Հօր յայտնած են թէ շատ յաջող ճանապարհորդութեամբ մը հասած են Սարսիլիս, ուր տեղւոյն քահանայ հարկ եղած դիւրութիւնները ըրած է իրենց, նոյնպէս շատ հազար տարի Բարեկից հասած են ուրտեղի հոգեւոր հովիւ Տ. Վառժապետի Ա. քահանայ Բիպարեան հայրաբար ամէն հոգածութիւն ցոյց տընուած և զիրենք ապահով կերպով Սէն-ժէն-Մէն ուղարկած է: Ապագայ վարժակիցները խորին շնորհակալութիւն և երախտագրութիւն կը յայտնեն Առաջնորդ Ս. Հօր, Առաջնորդ Ս. Հօր և Տիկնանց նընտանակալութեան, որոնք իրենց բարեւոյն և ապագային համար ամէն հոգածութիւն յանձն առին: Նոյնպէս կը յայտնեն թէ որպէսզի Նազարէթ էֆ. Պաքըր ճիւղի միջոցով իրենց անհաշիւ պիտի մնայ իրենց սրտին ու մտքին մէջ և իրենց

մտքով կենաց տեղութեան երախտօք պիտի լինէ թէ անոր ազդեցութեան կը տակին կը պարտին իրենց ուսումն ու ապագան: Օրիորդները խոստացած են նաև յատուկ նամակներով իրենց շնորհակալութիւնն ու երախտագրութիւնն յայտնելու Տիկնանց նընտանակալութեան և Ուսումն. Ս. Հօր և պարբերաբար կանոնաւորապէս տեղեկութիւն տալ իրենց ուսումնական և բարոյական վիճակի մասին: Առաջնորդ Ս. Հայրը յատուկ նամակաւ մը պատասխանելով գոհակալութիւն յայտնած է իրենց արտաբայութեամբ ազնիւ և երախտագրեալ զգացմանց համար, կրկին և կրկին յանձնարարած է որ լրջօրէն հետեւին իրենց դասերուն և իրենց աշխատութեամբ և մարտը բարոյականով պատիւ բերին իրենց պատկանած համայնքին և իրենց ապագայ տիպար վարժակիցներ: Առաջնորդ Ս. Հայրը Սէն-ժէն-Մէնի Տիկնանց Տեսչակիին մասնաւոր նամակ մըն ալ գրելով, շնորհակալութիւն յայտնած է հայ օրիորդներու մասին իր ցոյց տուած հոգածութեանց համար, և յայտնելով որ ասոնք իրենց համար օրորովին օտար եղող միջավայրի մը մէջ կը գտնուին, խնդրած է որ ոչ միայն իբր Տեսչակի վարժակիցներ հետ, այլև իբր մար խնամէ զիրենք:

—Երէկ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մէջ շատ գեղեցիկ և դաշն կերպով տեղի ունեցան Արեւագալի երգեցողութիւնք: Թէ մանչերու և աղջկանց խմբերները և թէ մանաւանդ մանչերները մեծապէս գնա. հատուցան, վաղը Ուրբաթ պիտի կատարուին Արեւագալի վերջին երգեցողութիւնք:

—Այս տարի, ինչպէս ամէն ազգային հաստատութիւններ, նոյնպէս Հիւանդանոցն ալ, տնտեսական և քաղաքական պարագաները նկատի ունենալով չի կրցաւ իր տարեկան նպաստի հանդէսը տալ: Ասիկա սակայն մեծապէս ազդած է Հիւանդանոցի պիւստէին վրայ քանի որ հիւանդները ու պատասպարեալները դեռ և սնունդ կուգին, որոնք, զբաղդարար, այնքան սուղած են: Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը պիւստէի անձուկ վիճակը նկատի առնելով, որոյած է, հակառակ իր կամքին այս տարի ևս փոխան պարահանդէսի տոմսեր չընթարձնուի: Հիւանդանոցի վրայ կը պարտաւորուի որ այս կերպով գոյանալիք հասոյթով կարելի կըլլայ ժամանակ մը ևս կտրի ի կողմ յատկանալ:

Յայտնի է որ Բարեկիցական Ժողովը լրջօրէն որոշած է Հիւանդանոցի եկամուտները իրեն յատկացնել, որ ասին հիւանդանոցը կրնայ ինքնին, առանց բացի, մատակարարուիլ: Բայց մինչև որ Բարեկիցական Պաշտօնաթիւրքին ընել յաջողի, պէտք է օգնել Հիւանդանոցին, մանաւանդ հիմա որ շնորհիւ ներկայ Տեսչին ու Հոգաբարձութեան ջանքի, դրամական զատ, ուրիշ ամէն տեսակէտով այնքան բարեկարգ վիճակ մը ունի: Լիայոյս ենք որ Յարգող Ազգային փոխան պարահանդէսի տոմսակները չեն միւրժեր և չեն կը պահեն այն հաստատութիւնը որ Ազգին տունն է և Ազգին սրտին այն քանձօտիկ: —Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձու:

Թիւնը խորին շնորհակալութեամբ կը յայտնէ թէ Ազգ. Տիկնանց Ս. Սպարթալը 5 օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցին փոխան պարահանդէսի: —Պղտոյ ազգային կարեւորագոյն զեմ. քերէն Ազգ. Երեսփոխան և Վարչութեան անդամ Պարզ և էֆ. Փափագեան որ ազգային պաշտօնով Եղիպատոս կերթայ, երէկ Սահմանորդ Ս. Հօր այցելելով ազգային գործոց վրայ խիստ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ:

—Իբր նախորդ թիւերուն մէջ լիւստակած Տ. Պաշտօնաւոր Աւագ քահանայ Տօնէլեան, հայր՝ Առաջնորդարարն տոմարակալ-դիւանադպիր Կարապետ էֆ. Տօնէլեանի, որ Աֆիօն-Գարահիսարի աւազներէն է, սխալմամբ կուտային աւազներցը նշանակած էինք: Տ. Պաշտօնաւոր Ա. քահանայ այսօր կը մեկնի իր պաշտօնական:

—Ազ-Հիւանդանոցի Հայաստանցիներ ստորագրութեամբ նամակ մը ստացած ենք հրատարակութեան խմբագրութեամբ: Սորան մէկ օրինակն ալ զրկուեք է տեղւոյս ուրիշ մէկ Հայաստանցի իբր պատասխան իր այն ձաքնութեան, որոնք ուղղուած են եղբոր Ազ-Հիւանդանոցի Հայաստանցիներու հասցէին: Այդ նամակը կը վերապահենք՝ ի պահանջել հարկին հրատարակելու զիտուով:

ՆՈՒՐԱՏՈՒՆԻՆԻ. — Աղքատախնայ մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած է Այրի Տիկնանց Սօֆի Մէթէրիսեան Յարութեան Մէթէրիսեանի մահուան քառասունեցի տոթիւ:

ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՆՈՐ ՕՐԵՆՔԸ

(Շար. երեկի քիւլեկ)

ՄԱՍ Բ. ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱՐԻ ՎԱՐՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ա. ԳԻՆՈՒՆ

Ն ա հ ա ն գ Վ ճ Ե ր

Յօդ. 75. —Նահանգը (վիլայէթ) բարոյական մարմին մըն է որ շարժուն և անշարժ ստացուածքներու տէր է և որ լինի ներկայ օրէնքով որոշուած ու քան, մանաւանդ մասնաւոր պարտականութիւններ: Նահանգին մասնաւոր սեփականութիւնները պահպանման և անձնութեան միջոցներով տնտեսական վիճակներէն կը համարուին:

Յօդ. 76. —Նահանգին մասնաւոր գործերն ու շահերը վարող և պահպանող և նահանգը ներկայացնող վարչային գործիչներն են նահանգին կուսակալը, նահանգային ընդհանուր ժողովը և նահանգային մասնաժողովը:

Յօդ. 77. —Նահանգին յանձնուած բոլոր մասնաւոր գործերու և պարտականութիւններու մէջ քործադիր իրաւասութիւնները առանձնապէս կը վերաբերին կուսակալին:

Նահանգի մասնաւոր պաշտօնաներուն կողմէ իրենց պաշտօնին կիրառութեան մէջ գործած յոռի արարքներուն համար ասոնց դատաւարութիւնը ենթակայ է պետու-

և գեղեցիկ պահարան մը որ բանալու համար ի գուր փորձեց անոր վրայ բոլոր բանայինները, իր զայնոյնիս ծալովը այնչափ խառնեց կը պահեց որ վերջապէս պահարանը բացուեցաւ:

—Ահաւասիկ, ըսաւ ան, պահարանը բացուեցաւ:

Ճերմակեղէններով և հագուստներով լեցուն էր: Ծերունի բաղդախնդիրը հիացումի ճիւղ մը արձակեց և սկսաւ վրան գլուխը շտկել որուն մեծ պէտք ունէր:

Մարտիկախնային պաշտօնայիններուն սենեակներէն մէկուն մէջ գտաւ զեղին մորթէ զրահ մը, զոր անմիջապէս վրան առաւ: Ուրիշ սենեակի մը մէջ գտաւ գոյգ մը նոր մոճակներ, որոնք սքանչելի կերպով յարմարեցան իր ոտքերուն, ուրիշ տեղ մը գտաւ սև փետուրներով զգակ մը և գլուխը դրաւ: Վերջապէս մեծ սրահին մէկ զինարարին վար առաւ ամենէն գեղեցիկ և հասարակուն սուր մը:

Իր փնտրութիւնները շարունակելով հասաւ մեկուսի սենեակ մը և կանգ առաւ երեք կղպանքով գոցուած արկղի մը առջև: Ժամու մը չափ աշխատելէ յետոյ

իրեք կղպանքները բացուած էին: Բարտեան բացաւ արկղը և չլացած մնաց, ոսկիով և արծաթով լեցուն էր արկղը, ամբողջ գանձ մը կար հոն: Ծերունի արկածախնդիրը չփոխած, անհանգիստ, սկսաւ քիթը քերել:

—Տեսնեք, ըսաւ, աւագակ մը չեմ, ուրեմն Պ. Տամկիլի պատկանած այն ոսկին չպիտի առնեմ: Ծառ լաւ, բայց Պ. Տամկիլի պատեղաւորական տուգանք մը պարտի ինձի: Ուղիղը այս տուգանքին քանակութիւնը որոշելու մէջ կը կայանայ, առանց հրկու կողմերուն չափը չափելու: Հոգուստներս կտոր կտոր եղան իրաւ է որ անոց տեղը նորեր հագալ: Բայց ես իմենեքս կուգի: Ասոնք կը նեղեն զիս, վիհանձն ըլլանք, և հարկը ոսկի միայն նշանակենք այս նեղութեան համար: Ամեն մէկ վերջին համար տասնական ոսկի հաշուենք: Է՛, շատ սո՛ղ է այդօք, ոչ, աղէկ է, տասը վերջ ստացած եմ, ինչ որ կընէ ընդ ամեն հարկը ոսկի: Հարկը ալ առաւ կար, կ'ընէ ամենքը երկու հարկը... Բայց ամենը սով չ'ըմար, հապա՛ կրած յուզումս:

«ԴԱՏԻՆՔ»-Ի ԺՆՐՈՒՆԵՐ [163]

ՍԻՇԵԼ ԶԷԿԱՔՈ

ԲԱՐՏԱՆԵՐՆԵՐԸ

ԴՊ. ԲԱՐՏԱՆԵՐ ՀՅՈՐ ԵՒ ԲԱՐՏԱՆԵՐ ԶԱԽԻՆ ԶԱՐԲԱՆԵՐ

Ծերունի արկածախնդիրը, թէն քիչ ժամանակ բնակեցաւ. ապարանքին մէջ, սակայն անոր բոլոր ծակուծուկ տեղերը կը ճանչնար: Իր սովորութիւնն էր խնամով ուսումնասիրել իր բնակելիք տեղերը: Հնարամիտ միջոցով մը իր աղատութիւնը ձեռք բերելէ յետոյ՝ ուղղակի խոհանոց իջաւ և մոմ մը վառեց: Սետոյ սկսաւ դառանները պրպտել և փորը կշտացուց անոնց մէջ մտնողած մէկ երկու կտոր պարէններով: Սետոյ փնտրեց զանազան յարկաբաժիններուն բանալիները և զանոնք գտնելով՝ մէկ ձեռքովը բանալիներուն տրցակը բռնած, միւսովը ալ աշ-

թեան պաշտօնեաներուն մասին գոյու-
թիւն ունեցող զրոգութեան և որոշումնե-
րուն:

Նամանակին վերաբերող
տեղեկանք ծառայութիւններ
Յօդ. 78. —Նահանգին վերաբերող տե-
ղեկան ծառայութիւններն են հետեւեալ-
ները.

ա) Բացի այն ընդհանուր ճամբաներէն
որոնց շինութիւնն ու նորոգումը, պետա-
կան պաշտօնատեղեկներուն կողմէ տեսնու-
ած իւր պէտքերուն վրայ, հանրագումար չի-
նութեանց նախարարութեան կը վերա-
բերին, —նահանգին ներքին մասերուն յա-
տուկ և գաւառները, գաւառակներն ու
գիւղատեղիները իրարու միացնող ճամբա-
ներուն և խնդիրներուն բացումը, շինու-
թիւնը և տեսական նորոգութիւնները.

(Թէ՛ պետական ընդհանուր ճամբանե-
րուն և թէ՛ նահանգային մասնաւոր ճամ-
բաներուն այն մասերուն, որոնք քաղաք
ներուն և գիւղաքաղաքներուն մէջ չեն կ'անց-
նին, շինութիւնն ու նորոգութիւնն ալ
տեսական համաձայն կը վերաբերին հան-
րագումար շինութեանց նախարարութեան
կամ կուսակալութեան.)

բ) Նահանգին սովորական և արտա-
սովոր հասոյթներուն ներած ճամբով՝ մաք-
րելու չորցնել լիճներն ու ճահիճները, շր-
ջակայ հողերուն ոռոգման համար հարկե-
ղած աշխատութիւնները կատարել՝ հան-
րային սեփականութիւնն ենդող (դայրը մէմ-
բրը) գէտերէն ջրանցքներ բանալով՝ այն
պիտի ձևով մը որ գետերուն ընթացքը չը
փոխուի և ո՛ր և է փնտա առաջ չգայ. և
կամ այդ աշխատութիւնները մասնաւոր և
նպատակաւոր պայմաններով փոխանցել
խնդրարկներուն.

Յիշեալ աշխատութիւններու գործադ-
րութիւնը կամ փոխանցումը պէտք է կա-
տարուի մասնագէտներէ բաղկացած յանձ-
նաժողովի մը քննութեան և անոր տալիք
տեղեկագրին հիման վրայ.

Գետերուն վրայ կատարուելիք հանրո-
գում մեծ աշխատութիւնները կեդրոնա-
կան ինքնաշինութեան կը վերաբերին:

գ) Միեւնոյնիսին ալ քաղաքներուն և
գիւղաքաղաքներուն մէջ ձիաքարը, շրգե-
լարով կամ երկկտրակա թրամվէյներ հաս-
տատելուն, երկկտրակա կամ օդային կա-
պի լոյս հաստատելուն և խմելիք ջուր բե-
րելուն և բաշխելուն, շահք թաղապետու-
թեանց վերաբերելուն, պայմանները պե-
տութեան կողմէ զրուած կառններուն
համաձայն ըլլալուն և մենաշնորհին տես-
ութիւնը 40 տարիէն աւելի չըլլալուն պայ-
մանով. նաև արտօնութիւն տալ օթօթօ-
պի, օթօպիս և հանրակարգ (սմիլայիս) և
թանգանքուն և զանազան արհեստներուն
խտուկ ֆապրիքաներ բանալուն համար:

(Եթէ մենաշնորհին տեսողութիւնը 40
տարիէն աւելի ըլլայ պէտք է կեդրոնէն
կաման ուղել. նոյնպէս հանրագումար չի
նութեանց նախարարութեան կողմէ պէտք
է քննուի ծրագիրները այն բոլոր մենա-
շնորհներուն որոնց մէջ երկկտրակա լոյսը
և քաղաքական ուժը ջրվէժներէ ձեռք կը
բերուին.)

դ) Տիպար և փորձառական «գարակ»
ներ ու արտեր, տնկարաններ, ընտանի
անասուններուն և երկրագործական գոր-

ծիքներուն միջոցներ հաստատել. երկ-
րագործական բերքերուն և ընտանի անա-
սուններուն ցուցահանդէսներ և մրցումներ
կազմակերպել. ձիաքաշներ տարել և
զրամակուս պարզելու տալ. բերքերու
տեսակը «գնուացնելու» և նահանգի կը
մայրի յորմար նոր բերքեր հաշուելու
համար ձիաքաշ տուելու և հետեւի
բաժնել. երկրագործական կեդր. ներքին
մէջ ընդհանուրին գործածութեան համար
հունձքի, կալի և մաղի մեքենաներ և
երկրագործական ուրիշ գործիքներ պատ-
րաստել և վարձու տալ երկրագործներուն,
երկրագործական թանգարաններ և երկ-
րագործական փոխադարձ օգնութեան ըն-
կերութիւններ հիմնել, ու վերջապէս գոր-
ծադրել երկրագործութեան յառաջացու-
մը ապահովելու համար հարկ եղած բո-
լոր միջոցները. (Շար.)

ՈՒՇԱԿՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի, Գոսիթիի և Արտասահմա-
նի թերթի, բաժանորդներէն կ'իւնդրենք
փութացնել իրենց բաժնեկիներուն սո-
մէքը:

Կ'զարմանանք որ հակառակ քաղաքա-
կրթութեան երկիրներուն մէջ աւորած ըլլալ
նուն մասնաւոր ազգերու և հրապարակա-
յին սոցալարարութիւններուն կ'ապաստնի
ինչ պարտք ինչու և զրկելու համար
ն'ի՞նչ մեր այս կողմ և «ապարդի մնալ»
չպիտի ցուէին անուշտ եթէ միմեք հրա-
տարակել իրենց անունները, իրեն յիշա-
տակարան մը պատահանաչութեան կո-
թողներուն:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ. — Պատերազմական ղէպ
բերու չորջ ներքին գործոց նախարա-
րութեան և Ապրիլ 1 թուակիր հետեւեալ հե-
ռագիրն հասած է կուսակալութեան.

«Մարտի 31-ը օրը, թէ՛ Չաթաճախի և
թէ՛ Պաշտախի գործածներուն վրայ՝ որեւէ
պատերազմական ղէպ տեղի չունեցաւ:
Երկու տեղերուն մէջ ալ մեր զօրաց ա-
ռողջական վիճակը կատարեալ է»

ԴՈՒՍԻՍԻՐԻ օգնական Սալիմ էֆ.
Կ'օրոտի ուստիկան նշանակուեցաւ:

* Չէշմէի ոստիկաններէն Բիֆաթ էֆ.
Իզմիր բերուելով՝ անոր տեղը զրկուեցաւ
է Կիւրթիի Մէմէտ Նուրի էֆ.:

* Նէշի - Նահիթի ժանտարմաներուն պա-
հախանցին հրամանատարը, փրկագող ա
նուն քաղաքապետը իր ցոյց տուած քան-
քերուն համար տասնապետութեան բաժ-
րացուց:

ԿՍՈՒՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց, եթէ որ
և է ազգերի պատճառ մը չի կենար, Պո-
խոր Ալլաւ Կոմիլը Մաղնիսայի Խալիլի
թարգման ճանչեալ:

ՏԵՂԻՆՈՍՍ հասարակաց բանտերուն
տարուան մը և ցար որոշուեցաւ աճուրդի
զրուկեամբ ապահովել:

ՆԱՀԱՆԳԻՍՍ Վարչական Ժողովը որո-
շեց Սիլիւսթրիի մէջ Արուստիք վարժա-
րանին ստացուածքն ենդող Դալիւօզ անուն
ազարակը, յանուն գաղթականաց 2000
ոսկիի ծախու առնել:

Քը. գողը ականջներուն վրայ և ձեռքը
սուրին վրայ տեսնելով, հագիւ քսան
տարեկան պիտի կարծէր զայն:

— Է՛, տեսներ, չարուկանկեց ան,
ինչ անցաւ զարձաւ այս նկուղին մէջ ի
նայիս ի վեր: Ինչո՞ւ համար Մէմի ապա-
րանքը թողրովին ամայի է, ո՞ր է մարա-
լախոր: Ի՛նչ եղաւ զաւակս:

Նորէն գնաց Տրփիլիթի պանդուկ և
հարցուիորձեց վարպետ Լանարին, որ ի
րեն իմացուց թէ արքունիքը Պուլա գա-
ցած էր և թէ բողոքականներուն և կա-
թոլիկներուն միջև հաշտութիւն մը կ'ո-
րանալու վրայ էր:

— Բայց, աւելցուց պանդուկպետը,
ներքեք ինձի պարոն, որ ձեզ չնորհաւո-
րեմ, ձեր բաղդը կը տեսնեմ որ դոր-
ծերիդ կարգին է, քանի որ այդչափ
փառաւոր հազուստ մը կ'կրէք:

— Զիշտ է վարպետ Լանարի, պզտիկ
ճամբորդութեան մը ըրի... միայն չեմ գի-
տեր թէ որչափ սեւեց այդ ճամբորդու-
թիւնը...

— Ահ, պարոն կարծեմ երկու ամիսի
մը չափ կայ, կամ քիչ մը պակաս որ հոս

ՊԵՐԿԱՄԱՍԻ Խտարէ Մէմիսի անդամ
ընտրուելու են խորհուրդի Չատէ Էօմէր և
Սիւսթաքի Թիւֆէնէֆէ Էֆ. ներք:

ԻՉՄԻՐԻ Իփիէի Սիւլէմանիէ թաղե-
րուն մուխթարեւել կը լսենք թէ հրաժա-
րական տուեր են:

ՆԿԱՏԵԼԻՍՍ որ Մէմէմէի և Փօշայի
միջև բնակեցուցութիւք գաղթականները
կրնան Հերմուս և Մէմիդը գետերուն ո-
ղողման գոհուել և առ այս կատարուած
ճախքներն ու աշխատութիւններն ի դերն
եւելել ներքին Գործոց նախարարութիւ-
նը հրահանգ տուաւ կուսակալութեան,
որ ձեռնհաս յանձնախուսք մը կազմուէ
և այդ կէտը ուսումնասիրէ:

ՎԱՐՁԱԿԱՆ Ժողովը յարմար տեսած
է Բարալի փողոցը հանրատուն բանալու
հրաման չտալ և եղածները կամաց կամաց
փակել, այսպէսով քաղաքին մէկ աղտո-
տութիւնը վերցունելու համար:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեքշաբթի օր Մեծ Տէրութեանց
յաճուեցաւ Պաշտանեան պետութեանց
պատասխանը, Այս վերջինները կ'ընդու-
նին Մեծ Պետութեանց կողմէ առաջար-
կուած բոլոր պայմանները՝ բացի մէկէն,
որ է պատերազմական տուգանքի խնդրոյն
Բարիքի քանկուելով լուծուիլը:

— Պաշտաներուն այս պատասխանին
վրայ հաշտութիւնը մատուցու կը նկատ-
ուի:

— Որովհետեւ ճապարակ Լիւթան
գրաւած է, այս պատճառաւ հելլէնք պի-
տի նուաճեն զայն:

— Ռուսիոյ Արտաքին գործոց նախա-
րար Պ. Սազոնովի յայտարարութիւնները
չ'իրցան իր զիբըր ապահովել Ռուսիոյ մէջ
հանրալրութիւններ կ'ըլլան, զայն պաշտո-
նանկ ընելու համար:

— Չաթաճախի մէջ պուլկարները պա-
տիւրազմ ընելու կը պատրաստուին, Տէ-
րութիւնները զիտել տուած են որ անը
պատակ է իրեն այս պատրաստութիւնը:

— Պաշտանեան չորս տէրութիւններն
ալ որտանց հաշտութեան կը փափաքին:

— Կըսուի թէ Տէրութեանց ղեկավարնե-
րը այսօր զիմու կատարելով Պուլկար
կառավարութեան մօտ, պիտի պահանջեն
որ Թուրքիոյ ղէմ թշնամական գործողու-
թիւնները դադարեցնէ Չաթաճախի մէջ:

— Երէկ հաշտութեան չորջ Բ. Դուրու
հեռագրերը ստացաւ Լոնտոնի ղեկավար
Թէվիէք փոշալէ և ատենէ մը ի վեր հոն
եղող նախկին վարչապետ Հազգը փաշա-
լէն:

— Իսմայիլ Բէմալ պէյը Վիեննայէն
Լոնտոն պիտի երթայ, Դիսպանիա-
հուրդին մօտ Ալպանիոյ պահանջումներուն
աշխցութիւն գտնելու համար:

— Երէկ բուռն կրօններ սկսած են Չա-
թաճախի կեդրոնին և ալ թեւին վրայ:
Կաթիկները տակաւին կը չարուակուէին:
Արդիները յայտնի չէ տակաւին:

— Հոռոմի ղեկավար Նապի պէյ կառա-
վարական պատուիրակ պիտի անուանուի
Լոնտոնի խաղաղասիրական բանակցու-
թեան:

Եկաք, այն օրը որ ինձի պատիւ ըրիք
ճաշելու և յ'տոյ Պ. տ'Ասքըմօսը այնքան
յոռի վիճակի մը մէջ զրիք...

— Երկու ամիս, ինչպէս չուտ կ'անցնի
ժամանակը, (առիկա առնուեալն հազար
Ֆրանք աւելի կ'արժէր, խորհեցաւ ձե-
րունի բաղդախնդիրը): Լաւ ուրեմն, սի-
րելի ասպնջական, ինչպէս կըսէի քիչ մը
առաջ այս փոքրիկ ճամբորդութիւնը հա-
րստացուց զիս, որով պիտի կարեւոր
կարգադրել մեր հին հաշիւները:

— Ահ, պարոն, գոչեց Լանարին, բոլո-
րովին «բարի», միշտ ըսած եմ որ դուք,
կատարեալ առատաձեռն մէկն էք:

— Ուրեմն տեսներ, որչափ կ'պար-
տիմ ձեզի, ըսաւ Բարտաեան որ մեքենա-
պէս փողոցը կ'անալի:

— Ինձի կ'պարտիք, ըսաւ Լանարին...

— Ահ, թշուառական, գոչեց յանկարծ
ձերուին, բու մատնութիւնը սուղի պի-
տի նստի քեզի:

(Շարունակելի)

— Կը հաւատեն թէ Յուստատան բա-
ւարար չի գտնիր պետութեանց կողմէ ա-
ռաջարկուած խաղաղութեան պայմաննե-
րը: Զեռնհաս միջավայրերուն մէջ վախ
ցոյց կուտան խաղաղութեան մասին: Յու-
ստատանի բռնած այս դիրքին պատճա-
ռով:

— Պետութեանց ղեկավարները այսօր
(երէկ) զիմու մը պիտի ընեն Սօֆիա,
Չաթաճախի մէջ թշնամութիւնները դադ-
րեցնելու համար:

— Կը տեղեկացնեն թէ Ճապարակ փաշայի
կողմէն վալուան գրաւուելուն պատճառաւ
Յուստատան պիտի քալէ այս քաղաքին
վրայ:

— Հակառակ վերջին օրերուն հանդա-
տութեան և մերձաւոր խաղաղութեան մը
մասին չըլած լուրերուն, Պուլկարները
գաղտնի պատրաստութիւն տեսած են Չա-
թաճախի ղէմ յարձակումի մը: Օսմ. բա-
նակը եռանդուն կերպով իր զիբերը
պաշտպանելով կարողացած է կեցնել թըլ-
նամիին յարձակումները:

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ 3 Ապրիլ. — Եւրոպական
զանազան մայրաքաղաքներէն կը հաղոր-
դեն, թէ տէրութիւնները որոշած են դաշ-
նակիցները միմեք թողուլ իրենց գրաւած
հողերուն բաժանման խնդրոյն մէջ:

ՆՈՅՆ. — Պուլկարէն կը հեռագրեն թէ
ուսմանական կառավարութիւնը նաւա-
ւային մեծ պատրաստութիւններ կը տես-
նէ:

ՆՈՅՆ. — Այսպէս, ինչպէս կը հաղոր-
դուի, Ռուսական կառավարութիւնը
Եւրոպական նաւարաններուն 6 յաժմանաւ
և 12 թորփիտանաւ ապապրած է:

ՆՈՅՆ. — Պուլկար գործը, օսմ. բա-
նակին ձախ կեդրոնին վրայ յարձակում
գործեց, բայց ետ մղուեցաւ:

ՆՈՅՆ. — Սօֆիայէն և Պէլկարաթէն
նորագոյն տեղեկութիւնները կը հաւաս-
տեն թէ սերպերուն և պուլկարներուն
միջև գծաւորութիւնները մեծ համեմատու-
թիւն ստացած են:

ՆՈՅՆ. — Երկու տէրութեանց քաղա-
քական ու զիւանագիտական շրջանակ-
ները, մէջներին գտնուած տարբերութե-
նը կը սպասեն որ Ռուսիոյ Չարին իրա-
ւարարութեամբ վերջանայ:

ՆՈՅՆ. — Երեսփոխան Աղասիբեյով
Սօպրանիէին մէջ կառավարութեան խիստ
կարեւոր հարցապնդում մը ուղղեց պա-
հանջելով խորհրդարանը լուսարանել այն
ընթացքի մասին, զոր նպատակ ունի
պուլկարական դահլիճը ձեռք առնել այն
պարագային՝ երբ դաշնակիցք ուզեն ձգ-
ձգել հաշտութեան չորջ բանակցութիւն-
ները:

ՆՈՅՆ. — Կը ստեղծուի թէ Յուստա-
տանի և Սերպիոյ բանագնացները Չա-
թաճա մեկնած են:

Այս մեկնման նպատակը նախնական
հաշտութեան ստորագրել է:

ՆՈՅՆ. — Բեղերսպուրկէ մը հեռագրեն
թէ Ռուսիա սկսած է միջամտութիւն ի
գործ դնել Պուլկարիոյ և Թուրքիոյ միջև
անհամաձայնութիւնները վերջն ապէս բառ-
նալու համար:

ՆՈՅՆ. — Ռուսական այս միջամտու-
թեան վրայ թշնամութեանց դադարումը
այլ ևս անխուսափելի կը նկատուի:

ՆՈՅՆ. — Պատերազմողայ միջև երէկ-
ուրէն հաշուելով 10 օրուան զինադադար
մը կ'ընթեցաւ:

ՆՈՅՆ. — Ռուսիա յանձնառու եղած է
Ան Լեւանի շահերը պաշտպանել:

ՄԻՔԱՅԷԼ ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Հաճի ՍԹամ փողոց Թ. 20
Արհեստին ամենավերջին կատարելու-
թիւններուն համեմատ կ'արմատէ և կը
չինէ ամէն տեսակ ակումները:
Ամեն օր Ժ. 9-12 Կ. Ա. և Ժ. 2-5
Կ. Ե. Բացի կիրակի օրերէ: 50-2)

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻՔ P. XENODOULO & CIE

Ընդհ. ցուցադրութիւն ամառնային ե-
ղանակի. — Ասուեղէններուն և ձերմակե-
ղէններուն, Պուլկարներուն
ՄԱՍՆԱՌՈՐ ԱՌԻԹ
Երկուշաբթի և յաջորդ օրերը

այս յուզումին համար չընենք հազար
ուրիշ փրանք և այս չափով գոհ
ըլլանք: Բայց աւելցնենք նաև հազար
Ֆրանք միմային ժամպոն կերած ըլլալուս
համար, ինչ որ պիտի ստիպէ զիս «թիշկի»
մը զիմիլ ստամոքսին բուժումին հա-
մար: Համագումար երեք հազար ֆրանք,
եթէ չեմ սխալիր:

Մերուրի Բարտաեան մէկ կողմէն այս-
պէս խօսելով հետզհետէ արկղը կ'պար-
պէր: Երբ իր կաշիք գտնին, հերք հազար
Ֆրանքով լեցուց, ոսկի գրամներով, ա-
ւելի թնթիւ ըլլալու համար, նորէն խնա-
մով քցեց արկղը, յետոյ սենեակը, յե-
տոյ իր բոլոր բացած սենեակները: Եւ
այսպէս ոտքէն մինչև գլուխ նոր հագ-
ուած, մէջքէն պատուական սուր մը
կախուած, գոտին ոսկիով լեցուն, թնթիւ
քալով ուղղուեցաւ ապարանքին մեծ
դուռը ուրիշ դուռը ելաւ այն պահուն
որ արեւ կ'ազգէր:

— Ինչ աղէկ բան է լոյս տեսնելը,
խորհեցաւ իւրովի: Կրող, կարծես թէ
տակաւին քառասուն տարեկան եմ:
Իրաւ է թէ, մարդ անոր քալուած-

